

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba)
z dnia 10 czerwca 2004 r.*

W sprawie T-307/01

Jean-Paul François, urzędnik Komisji Wspólnot Europejskich, zamieszkały w Wavre (Belgia), reprezentowany przez A. Colson, avocat, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez J. Curralla, działającego w charakterze pełnomocnika, oraz przez B. Wägenbaura, avocat, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot wnioski o uchylenie decyzji Komisji z dnia 5 kwietnia 2001 r. o wymierzeniu skarżącemu kary dyscyplinarnej przeniesienia na niższy stopień oraz wnioski o zasądzenie odszkodowania za szkodę majątkową oraz o zadośćuczynienie za krzywdę, jaką skarżący miał ponieść,

* Język postępowania: francuski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT
EUROPEJSKICH (piąta izba),

w składzie: P. Lindh, prezes, R. García-Valdecasas i J. D. Cooke, sędziowie,

sekretarz: I. Natsinas, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 2 grudnia 2003 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Ramy prawne

- 1 Rozporządzenie Komisji 86/610/EWG, Euratom, EWWiS z dnia 11 grudnia 1986 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów rozporządzenia finansowego z dnia 21 grudnia 1977 r. (Dz.U. L 360, str. 1, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wykonania rozporządzenia finansowego”), obowiązujące w okresie przedmiotowych wydarzeń [rozporządzenie 86/610 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem (Euratom, EWWiS, WE) Komisji nr 3418/93 z dnia 9 grudnia 1993 r. (Dz.U. L 315, str. 1)], stanowiło w art. 68:

„W ramach wyznaczonych przepisami art. 54, 55 i 94 rozporządzenia finansowego, komisja konsultacyjna do spraw dostaw i zamówień wypowiada się, w trybie opiniodawczym, na temat:

- a) wszelkich projektowanych zamówień na roboty, dostawy lub usługi, opiewających na sumę wyższą niż określona w art. 54 i 94 rozporządzenia finansowego a także projektowanego nabycia nieruchomości, niezależnie od ich ceny;

- b) projektów aneksów do umów w sprawach wymienionych w lit. a), w każdym przypadku gdy skutkiem aneksu byłaby zmiana wartości zamówienia;

[...]

- f) problemów powstałych w trakcie udzielania zamówienia lub jego wykonania (cofnięcie zamówienia, wnioski o odroczenie kary za opóźnienie, odstąpienie od postanowień specyfikacji warunków zamówienia lub od warunków ogólnych...), gdy waga problemu uzasadnia zwrócenie się o opinię;

[...]”.

- 2 Artykuł 11 akapit pierwszy Regulaminu pracowniczego urzędników Wspólnot Europejskich (zwany dalej „regulaminem pracowniczym”) stanowi, że urzędnik winien, przy wykonywaniu obowiązków i w swoim postępowaniu kierować się wyłącznie interesem Wspólnot.

- 3 Artykuł 21 regulaminu pracowniczego stanowi:

„Urzędnik, niezależnie od swojej rangi służbowej, wspiera i służy radą swoim przełożonym; odpowiada za wykonywanie powierzonych mu obowiązków.

Urzędnik kierujący określonym działem służby jest odpowiedzialny wobec swoich przełożonych za wykonywanie powierzonych mu uprawnień oraz wydanych przez niego poleceń. Odpowiedzialność jego podwładnych nie zwalnia go z jego własnej odpowiedzialności.

Urzędnik, który uważa wydane mu polecenie za nieprawidłowe lub ocenia, że jego wykonanie może mieć poważne, niekorzystne skutki, informuje o tym swojego przełożonego, w razie potrzeby na piśmie. Jeśli przełożony potwierdzi polecenie na piśmie, urzędnik powinien je wykonać, o ile nie stanowi to naruszenia przepisów karnych lub przepisów dotyczących bezpieczeństwa” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego regulaminu poniżej].

- 4 Artykuł 86 regulaminu pracowniczego stanowi, że wobec urzędnika lub byłego urzędnika, który naruszył ciężące na nim obowiązki, może zostać zastosowana kara dyscyplinarna. Pośród kar dyscyplinarnych wymienionych w ust. 2 tego artykułu figuruje kara przeniesienia na niższy stopień.

- 5 Artykuł 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego stanowi:

„[...] w przypadku gdy w stosunku do urzędnika wszczęto postępowanie karne w związku z tym samym czynem, decyzję w jego sprawie podejmuje się dopiero po uprawomocnieniu się wyroku sądowego wydanego w tej sprawie”.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 6 Skarżący jest urzędnikiem grupy B 3 w Komisji. W okresie, kiedy miały miejsce okoliczności będące przedmiotem omawianego postępowania dyscyplinarnego, zatrudniony był w biurze ochrony (zwanym dalej „BO”) w Dyrekcji Generalnej ds. Personelu i Administracji i kierował komórką finansową BO. Przełożonymi skarżącego byli w owym czasie p. De Haan, dyrektor BO, i p. Eveillard, zastępca tego ostatniego i szef rejonu „Protection Bruxelles”.
- 7 W roku 1991 Komisja ogłosiła przetarg na ochronę jej budynków w Brukseli. W październiku 1992 r. podpisana została ze spółką IMS/Group 4, na okres pięciu lat od dnia 1 listopada 1992 r., umowa o ochronę, opiewająca na sumę 75 000 000 ECU. Z racji stanowiska, jakie zajmował, skarżący zaangażowany był w przygotowanie i wykonywanie umowy.
- 8 Przed podpisaniem umowy o ochronę spółka, która wygrała przetarg, zwróciła się o zabezpieczenie przed ryzykiem zmian kursu franka belgijskiego do ecu, w której to walucie określono należności w umowie. W wyniku tego wniosku podpisano aneks

do umowy (aneks 1), zmieniający uprzednio przedłożony komisji konsultacyjnej dostaw i zamówień (zwanej dalej „KKDZ”) do zaopiniowania projekt umowy, bez przeprowadzenia ponownych konsultacji. Ów aneks 1 zawierał klauzulę pozwalającą dostosować przewidziane w umowie ceny usługi do zmian wartości ecu w stosunku do franka belgijskiego oraz wprowadzał inne poprawki do umowy o ochronę.

- 9 W listopadzie 1992 r. sporządzono notę do KKDZ w sprawie wyrażenia opinii o wymienionym aneksie. Pismo to zaginęło jednak w archiwach BO. Po jego odnalezieniu, w styczniu 1993 r., nie przesłano go jednak do KKDZ.

- 10 W styczniu 1993 r. kontroler finansowy odmówił parafowania polecenia zapłaty wydanego w ramach wykonywania umowy o ochronę z tego względu, że zapłata nastąpić miała we frankach belgijskich, a nie w ecu. Wynika tak ze sprawozdania z dochodzenia administracyjnego z dnia 14 lipca 1998 r. (str. 13), przeprowadzonego na polecenie p. Trojana, sekretarza generalnego Komisji, przez p. Reichenbacha, ówczesnego dyrektora Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów Komisji, oraz ze sprawozdania p. Flesch, dyrektora generalnego służb tłumaczeniowych Komisji, z dnia 6 stycznia 1999 r. (str. 12) dla organu powołującego i wreszcie ze sprawozdania organu powołującego dla komisji dyscyplinarnej z dnia 24 lutego 1999 r. (pkt 31).

- 11 W związku z odmową parafowania przez kontrolera finansowego p. De Haan, dyrektor BO, i p. Alexandre, zarządzający spółką wykonującą zamówienie, w dniu 27 stycznia 1993 r. podpisali aneks 3 do umowy. Aneks ten uchylał, z dniem 1 lutego 1993 r., postanowienia aneksu 1 w zakresie klauzuli rewizyjnej dotyczącej zmian kursów wymiany franka belgijskiego do ecu.

- 12 W dniu 17 lutego 1993 r. Dyrekcja Generalna ds. Kontroli Finansowej Komisji wszczęła audyt działalności BO, a w szczególności zamówienia na ochronę. Sprawozdanie końcowe zostało sporządzone w dniu 7 lipca 1993 r. Sprawozdanie to (str. 10, 11 i 12) odnosi się zwłaszcza do zmian wprowadzonych w aneksie 1 do umowy o ochronę po wydaniu opinii przez KKDZ i do negatywnych skutków finansowych, jakie z tego aneksu wynikały.
- 13 W związku z ukazaniem się w dniu 18 sierpnia 1997 r. w dzienniku „De Morgen” artykułu wskazującego na odpowiedzialność określonych osób w związku z przyznaniem zamówienia na ochronę, jak również na ogólną odpowiedzialność Komisji za nadzór nad wykonywaniem umowy, Jednostka ds. Koordynacji Walki z Nadużyciami Finansowymi (UCLAF) przeprowadziła śledztwo w sprawie tej umowy. Sprawozdanie UCLAF, ujawniające rzekome poważne nieprawidłowości przy przyznawaniu zamówienia i w wykonywaniu umowy, przedstawione zostało w dniu 12 marca 1998 r. W dniu 21 kwietnia 1998 r. p. Trojan polecił p. Reichenbachowi przeprowadzić dochodzenie w sprawie zamówienia na ochronę udzielonego IMS/Group 4. Sprawozdanie z tego dochodzenia administracyjnego zostało przedstawione w dniu 14 lipca 1998 r.

Postępowanie dyscyplinarne

- 14 W dniu 29 lipca 1998 r. organ powołujący wszczął postępowanie dyscyplinarne przeciw skarżącemu. Wszczęte zostało także postępowanie przeciw przełożonym skarżącemu, pp. De Haan i Eveillard.
- 15 W dniu 29 lipca 1998 r. organ powołujący przedstawił skarżącemu zarzuty, podnoszące, że skarżący „[nieprawidłowo] wykonywał obowiązki służbowe oraz dopuścił się rażących zaniedbań w zakresie przestrzegania reguł zarządzania finansami, w szczególności przy przygotowaniu i wykonywaniu [umowy o ochronę

ze spółką IMS/Group 4]" (zwany dalej „zarzutem nr 1”). Notą z 23 września 1998 r. organ powołujący przedstawił skarżącemu pięć dodatkowych zarzutów oraz roszczenie odszkodowawcze:

„Zarzut nr 2:

Polegający na tym, że skarżący godził się, a nawet brał udział w manipulacjach, po terminie ich składania, ofertami złożonymi w ramach zamówienia publicznego dotyczącego [...] ochrony budynków [Komisji] [w] 1992 r. (o przybliżonej wartości 75 000 000 ECU w ciągu [pięciu] lat); manipulacje te polegały na przekazaniu danych o jednej lub kilku ofertach jednej z firm biorących udział w przetargu (IMS/Group 4), przyjęciu od tej firmy nowej oferty z obniżoną ceną i zastąpieniu nią oferty pierwotnej, w celu ułatwienia otrzymania zamówienia przez tę firmę, co było postępowaniem w złej wierze, nosiło znamiona oszustwa i stanowiło złamanie reguł przyznawania zamówień, a także, między innymi, przepisu art. 17 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego.

Zarzut nr 3:

Polegający na tym, że skarżący uczestniczył w przygotowaniu aneksu do (projektu) umowy o ochronę z 1992 r., po tym jak KKDZ pozytywnie zaopiniowała propozycję przyznania zamówienia firmie IMS/Group 4 oraz projektowane warunki umowy, czyli albo z pełną świadomością zamierzał umożliwić tej firmie [zrekompensowanie] strat [wynikających z] nowej oferty, co nosiło znamiona oszustwa, albo dopuścił się rażącego niedbalstwa, ponieważ postanowienia aneksu były częściowo niezgodne z warunkami podanymi w ogłoszeniu o przetargu oraz w specyfikacji warunków zamówienia, zaaprobowanymi przez KKDZ, oraz powodowały szkodę dla interesów finansowych Komisji.

Zarzut nr 4:

Polegający na tym, że po przygotowaniu wyżej wymienionego aneksu rozmyślnie albo przez rażące niedbalstwo nie poinformował KKDZ lub kontrolera finansowego lub nie przekazał im do konsultacji, ani przed, ani po zawarciu umowy, aneksu oraz wynikających z niego zmian w stosunku do projektu umowy pozytywnie zaopiniowanego przez KKDZ.

Zarzut nr 5:

Polegający na tym, że skarżący godził się na nadużywanie tak zawartej umowy o ochronę, a nawet uczestniczył w nim, co miało postać systematycznego składania wielu osobom propozycji zatrudniania w [BO] i innych komórkach organizacyjnych do wykonywania prac biurowych i innych na podstawie umów o pracę z firmą i co stanowiło naruszenie postanowień umowy zawartej przez Komisję, procedur zatrudniania personelu i odnośnych reguł budżetowych, bez upoważnienia ani poinformowania jednostek organizacyjnych właściwych w tych sprawach i z naruszeniem postanowień umowy dotyczących wynagrodzenia za godziny nadliczbowe pracowników ochrony.

Zarzut nr 6:

Polegający na tym, że, generalnie, skarżący przy wykonywaniu swoich obowiązków kierownika komórki finansowej [BO] nie kierował się wyłącznie interesem Wspólnoty, sprzecznie z przepisem art. 11 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego.

Roszczenie:

O naprawienie, w całości lub w części, szkody, jaką poniosły Wspólnoty z powodu poważnego uchybienia (art. 22 regulaminu pracowniczego)".

- 16 W dniu 6 października 1998 r. p. Flesch, dyrektor generalny służb tłumaczeniowych Komisji, upoważniona do tego przez organ powołujący, wysłuchała wyjaśnień skarżącego, zgodnie z art. 87 regulaminu pracowniczego.
- 17 W sprawozdaniu przedstawionym organowi powołującemu, datowanym na dzień 6 stycznia 1999 r., p. Flesch stwierdziła, że skarżący dopuścił się niedopełnienia obowiązków służbowych, zaniedbań w przestrzeganiu uregulowań dotyczących zamówień publicznych, przepisów rozporządzenia finansowego oraz procedur administracyjnych i budżetowych, a także naruszył regulamin pracowniczy. Po przedstawieniu tego sprawozdania organ powołujący w raporcie dla komisji dyscyplinarnej z dnia 24 lutego 1999 r., podniósł przeciw skarżącemu wspomniane zarzuty i roszczenie.
- 18 W uzasadnionej opinii wydanej w dniu 9 marca 2000 r. komisja dyscyplinarna uznała za zasadne zarzuty nr 1, 3, 4, 5 i 6 oraz odrzuciła zarzut nr 2 i roszczenie. Komisja zaleciła wymierzyć skarżącemu karę dyscyplinarną przewidzianą w art. 86 ust. 2 lit. d) regulaminu pracowniczego, to jest karę przeniesienia na niższy stopień, i zaproponowała w tym konkretnym przypadku przeniesienie o dwa stopnie.
- 19 W dniu 25 maja 2000 r. skarżący złożył wyjaśnienia organowi powołującemu i przedstawił uwagi na piśmie.

20 W dniu 5 kwietnia 2001 r. organ powołujący podjął decyzję o wymierzeniu kary przeniesienia na niższy stopień z dniem 1 maja 2001 r. Organ powołujący odniósł się do opinii komisji dyscyplinarnej, w której uznano za zasadne zarzuty nr 1, 3, 4, 5 i 6, i podtrzymał je. Zgodnie z brzmieniem decyzji zarzuty pod adresem skarżącego można streścić następująco:

- nieprawidłowe wykonywanie obowiązków służbowych oraz rażące zaniedbania w zakresie przestrzegania reguł zarządzania finansami, w szczególności przy przygotowaniu i wykonywaniu umowy o ochronę zawartej w październiku 1992 r. między Komisją a spółką IMS/Group 4, w szczególności ze względu na udział skarżącego w przygotowaniu aneksu do umowy, którego postanowienia okazały się być niezgodne z ogłoszeniem o zamówieniu i specyfikacją warunków zamówienia, zaaprobowanymi przez KKDZ, oraz z interesem finansowym Wspólnoty (zarzuty nr 1 i 3);
- rażące zaniedbania, polegające na niedopełnieniu obowiązku zasięgnięcia opinii KKDZ w sprawie wspomnianego aneksu, z naruszeniem art. 111 przepisów wykonawczych do rozporządzenia finansowego (zarzut nr 4);
- nadużywanie umowy o ochronę w celu zatrudnienia wielu osób w BO, w innych jednostkach organizacyjnych Komisji i gdzie indziej do prac biurowych, na podstawie umów o pracę w spółce IMS/Group 4, z naruszeniem umowy dotyczącej zatrudniania strażników, procedur zatrudniania personelu i postanowień dotyczących odnośnej linii budżetowej, bez upoważnienia ze strony jednostek organizacyjnych właściwych w tych sprawach ani ich poinformowania, w zamian za wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracowników ochrony, przy czym chroniczny brak personelu w BO oraz fakt, że w owym czasie nie była to praktyka nadzwyczajna, stanowią okoliczność łagodzącą (zarzut nr 5);

- niekierowanie się wyłącznie interesem Wspólnoty przy wykonywaniu obowiązków służbowych, sprzecznie z przepisem art. 11 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego (zarzut nr 6).

21 W odniesieniu do zarzutu nr 2 w decyzji z dnia 5 kwietnia 2001 r. postanawia się:

„W razie konieczności organ powołujący wznowi postępowanie dyscyplinarne zgodnie z art. 11 załącznika IX do regulaminu pracowniczego, w szczególności w przypadku, jeśli trwające śledztwo wykaże, że dokonano manipulacji ofertą spółki IMS/Group 4 między dniem 28 sierpnia 1992 r. a przedstawieniem sprawy KKDZ”.

22 Postępowanie dyscyplinarne przeciw p. Eveillardowi również zakończyło się wymierzeniem kary dyscyplinarnej. Do Sądu wniesiono skargę na tę decyzję w sprawie T-258/01 Eveillard przeciwko Komisji. Nie doszło natomiast do wydania ostatecznej decyzji wobec p. De Haan, który zmarł w dniu 30 sierpnia 2000 r., wkrótce po wydaniu opinii komisji dyscyplinarnej w jego sprawie.

23 W dniu 29 maja 2001 r. skarżący wniósł, zgodnie z art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, zażalenie na decyzję organu powołującego z dnia 5 kwietnia 2001 r.

24 Decyzją z dnia 10 września 2001 r. organ powołujący oddalił zażalenie skarżącego. Organ powołujący podtrzymał zarzuty przeciw skarżącemu, dodatkowo precyzując niektóre z nich, w odpowiedzi na jego argumenty. Po pierwsze, w odniesieniu do zarzutów nr 3 i 4, dotyczących przygotowania aneksu do umowy bez uzgodnienia z KKDZ, organ powołujący uznał, że zawinienie polegało na tym, iż skarżący nie powiadomił przełożonych, sprzecznie z art. 21 regulaminu pracowniczego, o obowiązku zwrócenia się do KKDZ o opinię i nie poinformował, że wspomniany

aneks naruszał interes finansowy Wspólnoty. Po drugie, w odniesieniu do zarzutu nr 5, dotyczącego nadużywania umowy o ochronę, organ powołujący zarzucił skarżącemu, że nie poinformował on przełożonych o nieprawidłowości, o której jego zdaniem wiedział, polegającej na tym, że jego współpracownik, p. Burlet, był zatrudniony przez spółkę wykonującą zamówienie na ochronę, a zajmował się wyłącznie pracą biurową. Po trzecie, w odniesieniu do zarzutu nr 6, dotyczącego niekierowania się przez skarżącego wyłącznie interesem Wspólnoty przy wykonywaniu obowiązków służbowych, organ powołujący sprecyzował, że skarżący nie poinformował przełożonych, sprzecznie z art. 11 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego, o skutkach zaniechania uzgodnień z KKDZ, podczas gdy dla osoby kierującej komórką finansową powinno być oczywiste, że treść aneksu stanowiła zakłócenie konkurencji.

- 25 W decyzji z dnia 10 września 2001 r. organ powołujący zaproponował skarżącemu kwotę 500 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, jakiej mógł on doznać z powodu długiego okresu niepewności, w jakiej się znajdował z tego względu, że od ostatniej opinii komisji dyscyplinarnej wydanej w wyżej wymienionych postępowaniach — mianowicie opinii wydanej w dniu 4 lipca 2000 r. w postępowaniu przeciw p. Eveillardowi — a decyzją organu powołującego dotyczącą skarżącego minęło dziewięć miesięcy.

Postępowanie karne prowadzone przez belgijski wymiar sprawiedliwości

- 26 W dniu 23 kwietnia 1998 r., w związku ze sprawozdaniem z dochodzenia UCLAF, Komisja złożyła u prokuratora królewskiego dla Brukseli skargę dotyczącą domniemanych nieprawidłowości przy udzielaniu zamówienia i wykonywaniu umowy o ochronę. Skarga ta, do której dołączono sprawozdanie UCLAF z 12 marca 1998 r., dotyczyła warunków, w jakich udzielono zamówienia, w szczególności ewentualnej manipulacji ofertą spółki IMS/Group 4, a także przygotowania aneksu do umowy i braku uzgodnienia z KKDZ, wątpliwości co do rzeczywistego charakteru świadczeń i prawidłowości procedur zatrudniania osób pobierających wynagrodzenie w ramach umowy.

- 27 W dniu 1 marca 2001 r. Wspólnota Europejska, reprezentowana przez Komisję, wniosła powództwo cywilne w ramach postępowania wszczętego przed sądem belgijskim przeciw skarżącemu oraz p. Eveillardowi i p. Alexandre'owi, zarządzającemu spółką wykonującą zamówienie.
- 28 W dniu 27 marca 2001 r. prokurator królewski dla Brukseli złożył wniosek o umorzenie postępowania po przedstawieniu zarzutów ze względu na brak dowodów.
- 29 W dniu 4 maja 2001 r. Komisja zwróciła się do sędziego śledczego z wnioskiem o dokonanie dodatkowych czynności śledczych; został on oddalony postanowieniem z dnia 31 maja 2001 r.
- 30 W dniu 15 czerwca 2001 r. Komisja wniosła odwołanie od tego postanowienia. Odwołanie Komisji zostało oddalone wyrokiem sądu apelacyjnego w Brukseli z dnia 6 sierpnia 2001 r.
- 31 W dniu 19 marca 2002 r. sąd pierwszej instancji w Brukseli wydał postanowienie, w którym oddalił żądania przedstawione przez Komisję na rozprawie w dniu 12 marca 2002 r. Sąd uznał, że spóźnienie w przedstawieniu tego pisma nie znajduje usprawiedliwienia i że nie ma dowodów potwierdzających fakt popełnienia zarzucanych przestępstw.
- 32 W dniu 2 kwietnia 2002 r. Komisja odwołała się od tego postanowienia do sądu apelacyjnego w Brukseli.

33 W dniu 30 kwietnia 2002 r. prokurator generalny przy sądzie apelacyjnym w Brukseli wystąpił do sądu apelacyjnego z wnioskiem o uznanie odwołania Komisji za bezzasadne, uważając, że nie ma dowodów przeciwko oskarżonemu.

34 W dniu 28 maja 2002 r. właściwa izba sądu apelacyjnego w Brukseli wydała wyrok oddalający odwołanie Komisji jako bezzasadne. Sąd apelacyjny w Brukseli orzekł, że nie ma dowodów potwierdzających zarzuty dotyczące, w szczególności, zamiany oferty, uzgodnienia aneksu do umowy oraz finansowania, w ramach umowy o ochronę, usług niestanowiących wykonania tej umowy. Sąd apelacyjny w Brukseli uznał również, że Komisja nie udowodniła istnienia szkody. Ponieważ Komisja nie wniosła kasacji od tego wyroku, stał się on ostateczny.

Przebieg postępowania i żądania stron

35 Skarżący wniósł niniejszą skargę pismem złożonym w sekretariacie Sądu Pierwszej Instancji w dniu 10 grudnia 2001 r.

36 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (piąta izba) postanowił otworzyć ustną część postępowania. W celu właściwego zorganizowania postępowania Sąd wezwał strony do dostarczenia określonych dokumentów i odpowiedzi na piśmie na pytania. W szczególności Sąd polecił Komisji dostarczyć akta sprawy dyscyplinarnej skarżącego. Strony zastosowały się do tego wezwania w wyznaczonym terminie.

37 Sąd wysłuchał wniosków stron oraz odpowiedzi na pytania na rozprawie w dniu 2 grudnia 2003 r.

38 Na rozprawie skarżący określił, w odpowiedzi na jedno z pytań Sądu, wysokość odszkodowania oraz zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę na 37 500 EUR. Komisja, również w odpowiedzi na pytanie Sądu, wycofała się z twierdzenia, jakoby żądanie dotyczące naprawienia szkody majątkowej było niedopuszczalne, gdyż zgłoszone po raz pierwszy w replice.

39 Skarżący wniósł do Sądu o:

— uchylenie decyzji organu powołującego z dnia 5 kwietnia 2001 r.;

— zasądzenie od pozwanej kwoty 37 500 EUR tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę;

— obciążenie pozwanej całością kosztów postępowania.

40 Komisja wniosła do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— orzeczenie w sprawie kosztów zgodnie z prawem.

Co do prawa

I — *W przedmiocie wniosku o uchylenie decyzji*

- 41 Skarżący podnosi, na poparcie wniosku o uchylenie decyzji, po pierwsze, zarzut naruszenia przepisów proceduralnych oraz prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym, po drugie, zarzut oparty na oczywistym błędzie w ocenie czynów, jakie mu się zarzuca, po trzecie, zarzut złamania zasady niedyskryminacji i, po czwarte, zarzut naruszenia zasady zaufania i dobrej wiary.

A — *W przedmiocie pierwszego zarzutu, dotyczącego naruszenia przepisów proceduralnych oraz prawa do obrony w postępowaniu dyscyplinarnym*

- 42 Skarżący utrzymuje, że postępowanie dyscyplinarne przeprowadzone zostało nieprawidłowo, co jego zdaniem wynikało z naruszenia przez organ powołujący przepisów regulaminu pracowniczego regulujących tryb takiego postępowania, a także z naruszenia prawa do obrony. Skarżący opiera zarzut w szczególności na następujących przesłankach: nadmiernej zwłóce w wymierzaniu kary dyscyplinarnej, niezawieszeniu postępowania dyscyplinarnego mimo toczącego się postępowania karnego, opóźnionym i niepełnym dostępie do akt sprawy, niedołączeniu do akt i niepodaniu do wiadomości ważnych dokumentów oraz nieprzesłuchaniu istotnych dla sprawy świadków.

1. W przedmiocie zwłoki w wymierzaniu kary

Argumenty stron

- ⁴³ Skarżący podkreśla, że kara dyscyplinarna została mu wymierzona osiem lat po zarzucanych czynach, podczas gdy w tym czasie wykonywał on swoje obowiązki bez zastrzeżeń ze strony administracji.
- ⁴⁴ Komisja przypomina, że przepisy regulaminu pracowniczego dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej urzędników nie przewidują terminu przedawnienia w odniesieniu do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Ocena Sądu

- ⁴⁵ Regulamin pracowniczy, w art. 86–89 i załączniku IX, dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej urzędników wspólnotowych, nie przewiduje terminu przedawnienia w odniesieniu do możliwości wszczęcia postępowania wobec urzędnika oskarżonego o naruszenie obowiązków wynikających z regulaminu pracowniczego. Należy przy tym podkreślić, że termin przedawnienia, aby mógł spełnić swoją rolę zapewnienia bezpieczeństwa prawnego, musiałby być określony uprzednio przez prawodawcę wspólnotowego (wyroki Sądu z dnia 17 października 1991 r. w sprawie T-26/89 de Compte przeciwko Parlamentowi, Rec. str. II-781, pkt 68, i z dnia 30 maja 2002 r. w sprawie T-197/00 Onidi przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-69 i II-325, pkt 88).

- 46 Tym niemniej należy przypomnieć, że w celu złagodzenia ewentualnych negatywnych skutków braku terminu przedawnienia w odniesieniu do możliwości wykonania przez administrację jej uprawnień Trybunał orzekł, iż w braku takiego terminu podstawowy wymóg bezpieczeństwa prawnego nie pozwala Komisji odwlekać na czas nieokreślony wykonania jej uprawnień. Stąd sędzia wspólnotowy, oceniając zarzut oparty na zwłoce w działaniu Komisji, nie może ograniczać się do stwierdzenia braku terminu przedawnienia, lecz powinien zbadać, czy po stronie Komisji nie nastąpiła nadmierna zwłoka (wyroki Trybunału z dnia 14 lipca 1972 r. w sprawie 52/69 Geigy przeciwko Komisji, Rec. str. 787 pkt 21, dotyczący uprawnienia Komisji do wymierzenia kar pieniężnych za naruszenie reguł konkurencji, oraz z dnia 24 września 2002 r. w sprawach połączonych C-74/00 P i C-75/00 P Falck i Acciaierie di Bolzano przeciwko Komisji, Rec. str. I-7869, pkt 140, dotyczący kontroli pomocy przyznanej w ramach Traktatu EWWiS).
- 47 W odniesieniu zaś konkretnie do odpowiedzialności dyscyplinarnej urzędników wspólnotowych należy na wstępie przypomnieć, że jakkolwiek regulamin pracownicy nie przewiduje terminu przedawnienia uniemożliwiającego wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, to wyznacza jednak, w załączniku IX, konkretnie w art. 7, ścisłe terminy dokonywania czynności w postępowaniu dyscyplinarnym. Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że choć nie są terminami zawitymi, ustanawiają one jednak pewne zasady prawidłowego administrowania, w celu uniknięcia, w interesie zarówno administracji, jak i urzędników, nieuzasadnionej zwłoki w wydaniu decyzji kończącej postępowanie dyscyplinarne (wyroki Trybunału z dnia 4 lutego 1970 r. w sprawie 13/69 Van Eick przeciwko Komisji, Rec. str. 3, z dnia 29 stycznia 1985 r. w sprawie 228/83 F przeciwko Komisji, Rec. str. 275, i z dnia 19 kwietnia 1988 r. w sprawach połączonych 175/86 i 209/86 M przeciwko Radzie, Rec. str. 1891, oraz ww. wyrok w sprawie de Compte przeciwko Parlamentowi, pkt 88). Ze względu na dbałość prawodawcy wspólnotowego o zasadę prawidłowego administrowania, władze dyscyplinarne mają obowiązek prowadzić postępowanie dyscyplinarne sprawnie i działać w taki sposób, by każda czynność w postępowaniu następowała w rozsądnym terminie po czynności poprzedniej (wyrok Sądu z dnia 26 stycznia 1995 r. w sprawie T-549/93 D przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-13 i II-43, pkt 25, i ww. wyrok w sprawie Onidi przeciwko Komisji, pkt 91). Nieprzestrzeganie tych terminów, co można oceniać wyłącznie w świetle szczególnych okoliczności sprawy, może pociągnąć za sobą uchylenie aktu wydanego po terminie (ww. wyroki w sprawach D przeciwko Komisji, pkt 25, i de Compte przeciwko Parlamentowi, pkt 88).

- 48 Obowiązek sprawnego prowadzenia postępowania i przestrzegania rozsądnych terminów dotyczy także wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, w szczególności w wypadku, i od tego momentu, powzięcia przez administrację wiadomości o faktach i czynach mogących stanowić naruszenie obowiązków urzędnika wynikających z regulaminu pracowniczego. Nawet w braku terminu przedawnienia władze dyscyplinarne mają więc obowiązek działać w taki sposób, by wszczęcie postępowania prowadzącego do wymierzenia kary dyscyplinarnej nastąpiło w rozsądnym terminie (wyrok Sądu z dnia 19 czerwca 2003 r. w sprawie T-78/02 Voigt przeciwko EBC, Rec FP str. I-A-165 i II-839, pkt 64). Niedotrzymanie rozsądnego terminu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, co tutaj również należy oceniać w świetle okoliczności sprawy, może spowodować bezprawność postępowania dyscyplinarnego wszczętego z nadmierną zwłoką, a w następstwie uchylene kary wymierzonej w wyniku tego postępowania (zob. analogicznie wyrok Trybunału z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie C-270/99 P Z przeciwko Parlamentowi, Rec. str. I-9197, pkt 43 i 44, ww. wyroki w sprawach D przeciwko Komisji, pkt 25, i de Compte przeciwko Parlamentowi, pkt 88).
- 49 Należy również podnieść, że nadmierne opóźnianie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego stawiałoby pod znakiem zapytania zasadę bezpieczeństwa prawnego. Zarówno ocena przez administrację faktów i czynów mogących stanowić przewinienie dyscyplinarne, jak i korzystanie przez urzędnika z prawa do obrony, mogłyby okazać się szczególnie utrudnione w przypadku upływu dłuższego okresu od momentu, gdy te fakty i czyny miały miejsce, do rozpoczęcia postępowania dyscyplinarnego. Z jednej strony, zabraknąć może istotnych świadków lub dokumentów — na korzyść albo na niekorzyść oskarżonego — a z drugiej strony, wierne odtworzenie wspomnień o zdarzeniach i okolicznościach, w jakich one wystąpiły, staje się trudne dla osób, których postępowanie dotyczy oraz dla świadków. Tytułem przykładu należy przypomnieć, że p. De Haan — jak to zostało uprzednio wskazane, kierujący w tamtym czasie BO — zmarł w dniu 30 sierpnia 2000 r., czyli dłuższy czas po faktach stanowiących przedmiot zarzutów przeciw skarżącemu, ale przed zamknięciem dotyczącego go postępowania dyscyplinarnego.
- 50 W związku z powyższym Sąd nie może ograniczyć badania słuszności zarzutu do stwierdzenia braku terminu przedawnienia w tym zakresie. Należy zatem zbadać, czy Komisja nie działała z nadmierną zwłoką.

- 51 Przymemnie należy, że umowa o ochronę, której zawarcie i wykonywanie stanowi podstawę postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu, została podpisana w październiku 1992 r. Przygotowanie i podpisanie spornego aneksu, w czym skarżący uczestniczył, co stanowi zarzutu nr 3 przeciwko niemu, miało miejsce w październiku 1992 r. Nota konsultacyjna dotycząca tego aneksu, której nieprzekazanie stanowi, zdaniem organu powołującego, zarzut nr 4, została odnaleziona w styczniu 1993 r. i, według Komisji, winna zostać przekazana KKDZ najpóźniej w tym momencie. Jeśli chodzi o fakty będące przedmiotem zarzutu nr 5, opartego na rzekomym niedopełnieniu przez skarżącego obowiązku powiadomienia przełożonych o tym, że jego współpracownik, p. Burlet, wykonywał prace biurowe, będąc zatrudnionym w ramach umowy o ochronę, należy odnotować, że p. Burlet, który był już uprzednio zatrudniony w BO na zastępstwo od dnia 15 lipca 1992 r. do dnia 15 marca 1993 r., został zatrudniony przez IMS/Group 4 w dniu 16 marca 1993 r. jako pracownik administracyjny wykonujący prace biurowe w Komisji, ale pracował w BO na tym stanowisku jedynie do dnia 16 maja 1993 r., a następnie przebywał na kolejnych urloпах bezpłatnych.
- 52 Z akt sprawy wynika, że Komisja powzięła wiadomość o rzekomych nieprawidłowościach dotyczących zawarcia i wykonywania umowy o ochronę na długo przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego. Jak wynika ze sprawozdania z dochodzenia administracyjnego z dnia 14 lipca 1998 r. (strona 13), przeprowadzonego przez p. Reichenbacha, gabinet przewodniczącego Komisji został poinformowany o rzekomych nieprawidłowościach dotyczących umowy o ochronę na początku 1993 r. W styczniu 1993 r. kontroler finansowy odmówił parafowania z tego względu, że płatność została określona we frankach belgijskich a nie w ecu (patrz powyżej, pkt 10). Odmowa parafowania doprowadziła do częściowego anulowania spornego aneksu poprzez aneks podpisany w dniu 27 stycznia 1993 r. (patrz powyżej, pkt 11). W dniu 17 lutego 1993 r. Dyrekcja Generalna ds. Kontroli Finansowej Komisji rozpoczęła audyt działalności BO i procedury przyznania zamówienia na ochronę. Sprawozdanie końcowe Dyrekcji Generalnej ds. Kontroli Finansowej z dnia 7 lipca 1993 r. stwierdza naruszenie procedur kontroli i zatwierdzania operacji finansowych i umów, co dotyczy szczególnie zmian w umowie o ochronę przedstawionej KKDZ, które, jak podkreśla sprawozdanie, nie zostały przez nią zaaprobowane, były niezgodne z brzmieniem i warunkami umowy i powodowały podwyższenie kosztów usługi oraz zakłócenie konkurencji. Sprawoz-

danie z dochodzenia administracyjnego z dnia 14 lipca 1998 r. odwołuje się do sprawozdania z lipca 1993 r., podkreślając, że stwierdzało ono istnienie „poważnych problemów”, ale że nie wyniknęły z tego żadne działania administracyjne ani dyscyplinarne, poza tym, że p. Eveillarda zwolniono z pełnienia obowiązków szefa sektora „Protection Bruxelles”.

53 Natomiast dopiero w dniu 29 lipca 1998 r. organ powołujący wszczął postępowanie dyscyplinarne przeciwko skarżącemu. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego nastąpiło więc prawie sześć lat po zarzucanych czynach. Z kolei kara dyscyplinarna została wymierzona w dniu 5 kwietnia 2001 r., prawie trzy lata po wszczęciu postępowania.

54 W związku z powyższym, i biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, Sąd uznaje, że ponieważ czyny zarzucane skarżącemu miały miejsce w październiku 1992 r., a Komisja powzięła wiadomość o rzekomych nieprawidłowościach najpóźniej między styczniem a lipcem 1993 r., instytucja ta, wszczynając postępowanie dyscyplinarne przeciw skarżącemu dopiero w dniu 29 lipca 1998 r., działała z nadmierną zwłoką. Niedopełnienie przez Komisję obowiązku przestrzegania rozsądnego terminu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego stanowi oczywiste naruszenie zasady bezpieczeństwa prawnego i prawidłowego administrowania oraz naruszenie prawa skarżącego do obrony, przez co postępowanie dyscyplinarne staje się nieprawidłowe.

55 Z powyższego wynika, że przesłanka ta jest zasadna.

2. W przedmiocie niezawieszenia postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania sądowego

Argumenty stron

- 56 Skarżący podnosi, że organ powołujący nie uwzględnił jego, ponawianego, wniosku o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia dochodzenia w postępowaniu karnym wszczętym przeciw niemu przed sądami belgijskimi. Skarżący utrzymuje, że było oczywiste, iż postępowanie to zostanie umorzone.
- 57 Komisja zwraca uwagę, że postępowanie dyscyplinarne i postępowanie karne nie mają tego samego celu, ponieważ to pierwsze dotyczy ewentualnego naruszenia przepisów kodeksu karnego, podczas gdy postępowanie dyscyplinarne dotyczy naruszenia obowiązków wynikających z regulaminu pracowniczego urzędników, co nie ma, z definicji, charakteru karnego, a kary mogą dotyczyć wyłącznie stosunku pracy między zainteresowanym a pracodawcą. Komisja przypomina, że procedura w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej urzędników nie ma charakteru sądowego, lecz administracyjny (postanowienie Trybunału z dnia 16 lipca 1998 r. w sprawie C-252/97 P N przeciwko Komisji, Rec. str. I-4871, pkt 52).
- 58 Na posiedzeniu, w odpowiedzi na pytanie Sądu, Komisja podniosła, że w tym wypadku nie było punktu stycznego między postępowaniem karnym a postępowaniem dyscyplinarnym, ponieważ fakty i ich kwalifikacja prawna w tych postępowaniach były odmienne. Postępowanie karne miało na celu, przede wszystkim, wykrycie ewentualnych przestępstw fałszerstwa, korzystania z fałszerstwa i oszustwa, podczas gdy postępowanie dyscyplinarne miało na celu ukaranie za niedbalstwo i zaniechanie, stanowiące naruszenie obowiązków służbowych skarżącego. Dlatego, jak twierdzi Komisja, organ powołujący postanowił, w trakcie postępowania

dyscyplinarnego, wyłączyć część karną z części dyscyplinarnej. Komisja podtrzymuje wreszcie, że zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego opóźniłoby znacznie prowadzenie postępowania dyscyplinarnego.

Ocena Sądu

- 59 Artykuł 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego stanowi: „w przypadku gdy w stosunku do urzędnika wszczęto postępowanie karne w związku z tym samym czynem, decyzję w jego sprawie podejmuje się dopiero po uprawomocnieniu się wyroku sądowego wydanego w tej sprawie”. Z przepisu tego wynika, że organ powołujący nie może uregulować ostatecznie na gruncie odpowiedzialności dyscyplinarnej sytuacji urzędnika, podejmując decyzję co do faktów będących przedmiotem postępowania karnego, do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu karnego rozpatrującego sprawę (wyrok Sądu z dnia 13 marca 2003 r. w sprawie T-166/02 Pessoa i Costa przeciwko Komisji, Rec FP str. I-A-89 i II-471, pkt 45). Artykuł 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego nie przyznaje organowi powołującemu właściwemu dla ostatecznego uregulowania sytuacji urzędnika, w stosunku do którego toczy się postępowanie dyscyplinarne, uprawnienia do podjęcia decyzji dyskrecjonalnej, w odróżnieniu od art. 7 akapit drugi załącznika IX do regulaminu pracowniczego, zgodnie z którym komisja dyscyplinarna może, w razie postępowania przed sądem karnym, wstrzymać wydanie opinii do czasu wydania orzeczenia sądowego (wyrok Sądu z dnia 19 marca 1998 r. w sprawie T-74/96 Tzoanos przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-129 i II-343, pkt 32 i 33).
- 60 Należy odnotować na wstępie, że jak wynika z akt sprawy dyscyplinarnej, skarżący pismem z dnia 8 kwietnia 1999 r. wskazywał przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej, że wszczęte przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne wymaga w sposób oczywisty uprzedniej decyzji co do słuszności oskarżenia wniesionego przeciwko niemu na gruncie karnym przed belgijskim wymiarem sprawiedliwości, i wniósł o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia dochodzenia karnego zgodnie z art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego.

W wyniku tego pisma w dniu 23 kwietnia 1999 r. przewodniczący komisji dyscyplinarnej zwrócił się do Dyrekcji Generalnej ds. Personelu i Administracji o informacje dotyczące istnienia, zakresu i stanu zaawansowania postępowania karnego. Służby Dyrekcji Generalnej zwróciły się następnie, pismem z dnia 4 maja 1999 r., o informacje do UCLAF. UCLAF odpowiedziała pismem z dnia 28 maja 1999 r. potwierdzając, że w wyniku wystąpienia w dniu 23 kwietnia 1998 r. sekretariatu generalnego Komisji do prokuratora królewskiego dla Brukseli w dniu 19 maja 1998 r. przed belgijskim sędzią śledczym p. Van Espenem wszczęte zostało dochodzenie. Należy wreszcie odnotować, że w wyjaśnieniach pisemnych złożonych organowi powołującemu w dniu 25 maja 2000 r. skarżący ponowił wniosek o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego.

- 61 Postępowanie karne przeciwko skarżącemu zakończyło się wyrokiem sądu apelacyjnego w Brukseli z dnia 28 maja 2002 r. W związku z tym wyrok ten stanowi, w braku wniesienia przez Komisję kasacji, prawomocne rozstrzygnięcie sądu belgijskiego w stosunku do skarżącego w rozumieniu art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego.
- 62 Należy zaznaczyć w tej kwestii, że postępowanie dyscyplinarne w stosunku do skarżącego zakończyło się przed dniem 28 maja 2002 r., czyli przed datą ogłoszenia wyroku sądu apelacyjnego w Brukseli. Organ powołujący podjął decyzję wymierzającą skarżącemu karę dyscyplinarną w dniu 5 kwietnia 2001 r. W dniu 10 września 2001 r. organ powołujący oddalił zażalenie wniesione przez skarżącego w dniu 29 maja 2001 r. zgodnie z art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego, podtrzymując tę decyzję.
- 63 Komisja utrzymuje jednak, że nie było punktów stycznych między postępowaniem karnym i postępowaniem administracyjnym i że w związku z tym nie miała obowiązku wstrzymywać ostatecznego rozstrzygnięcia sytuacji skarżącego w ramach postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego. Należy więc zbadać, czy istniała tożsamość faktów będących przedmiotem postępowania

karnego i tych, których dotyczyło postępowanie dyscyplinarne (wyroki w ww. sprawach Tzoanos przeciwko Komisji, pkt 35, i Onidi przeciwko Komisji, pkt 81).

64 Należy przypomnieć, że w dniu 23 kwietnia 1998 r. Komisja złożyła u prokuratora królewskiego dla Brukseli skargę dotyczącą domniemych nieprawidłowości przy przyznawaniu zamówienia i wykonywaniu umowy o ochronę (patrz powyżej, pkt 26). Skarga ta, do której dołączono sprawozdanie UCLAF z dnia 12 marca 1998 r., dotyczyła warunków przyznania zamówienia, w szczególności ewentualnej manipulacji ofertą spółki IMS/Group 4, przygotowania aneksów do umowy i braku uzgodnień z KKDZ, a także wątpliwości co do rzeczywistego charakteru świadczeń i prawidłowości procedur zatrudniania osób pobierających wynagrodzenie w ramach umowy.

65 W związku z tą skargą i środkami zarządzonymi przez sędziego śledczego, centralny urząd do spraw zwalczania korupcji policji brukselskiej opracował sprawozdanie, datowane na dzień 21 czerwca 2000 r., zawierające wyniki pogłębionego dochodzenia prowadzonego w sprawie. W sprawozdaniu tym komisarz policji brukselskiej, p. L., uznał, po pierwsze, że nie da się wykazać faktu zamiany oferty spółki IMS/Group 4, po drugie, że aneks zmieniający w sposób zasadniczy warunki umowy został podpisany, ale o ile procedura uprzedniej kontroli nie została w pełni zachowana, to jednak kontroler finansowy został poinformowany o tym aneksie przed jego podpisaniem i, po trzecie, że wprawdzie niektórzy pracownicy spółki IMS/Group 4, których pracę rozliczano w ramach umowy o ochronę, pełnili w Komisji funkcje niemające nic wspólnego z tą umową, ale że to nadużycie, powszechne w owym czasie, było doskonale znane Komisji.

66 W deklaracji z dnia 1 marca 2001 r. o przystąpieniu do postępowania w charakterze powoda cywilnego Komisja stwierdziła, że poniosła szkodę wskutek oszustwa

dokonanego w ramach procedury zamówienia, a także wskutek rozliczenia pracy świadczonej przez osoby niewykonujące zadań wynikających z umowy o ochronę.

- 67 We wniosku o umorzenie postępowania po przedstawieniu zarzutów z dnia 27 marca 2001 r. prokurator królewski stwierdził, że nie ma przeciwko skarżącemu i pozostałym podejrzanym, pp. Eveillardowi i Alexandre'owi, wystarczających dowodów w sprawie, po pierwsze, fałszerstwa dokumentów publicznych lub prywatnych, po drugie, manipulacji w ramach procedury zamówienia publicznego i po trzecie, istnienia osób nie związanych z wykonywaniem umowy o ochronę, a wynagradzanych w jej ramach.
- 68 W wyroku z dnia 6 sierpnia 2001 r. właściwa izba sądu apelacyjnego w Brukseli uznała, po pierwsze, że kwestionowane operacje finansowe zostały częściowo dopuszczone przez KKDZ i że, ponadto, otrzymały one akceptację kontrolera finansowego oraz, po drugie, że praktyka polegająca na nadużywaniu umowy o ochronę była znana Komisji, której organy organizowały takie praktyki i dopuszczały je.
- 69 W postanowieniu z dnia 19 marca 2002 r. sąd pierwszej instancji w Brukseli orzekł, że nie ma żadnych dowodów potwierdzających popełnienie zarzucanych przestępstw i że, w szczególności, akta nie zawierają najmniejszego elementu wskazującego na jakikolwiek zamiar oszustwa po stronie skarżącego oraz pp. Eveillarda i Alexandre'a.

- 70 Wreszcie w dniu 28 maja 2002 r. właściwa izba sądu apelacyjnego w Brukseli wydała wyrok oddalający odwołanie Komisji z dnia 2 kwietnia 2002 r. od postanowienia z dnia 19 marca 2002 r. W wyroku sąd apelacyjny w Brukseli orzekł, że nie ma dowodów przeciw oskarżonym w sprawie zamiany oferty, podpisania aneksu i rozliczania, w ramach umowy o ochronę, świadczeń niemających związku z wykonywaniem tej umowy.
- 71 Z powyższego wynika, że czyny będące przedmiotem postępowania karnego można sklasyfikować w trzech grupach: po pierwsze, warunki przyznania zamówienia na ochronę, a przede wszystkim rzekoma manipulacja ostatecznie przyjętą ofertą, po drugie, przygotowanie i podpisanie aneksu zmieniającego warunki umowy bez konsultacji z KKDZ i po trzecie, istnienie osób wynagradzanych w ramach umowy za świadczenia nienależące do zadań przewidzianych tą umową.
- 72 Pierwsza grupa czynów, dotyczących rzekomej manipulacji ofertą, jest zbieżna z zarzutem nr 2 sformułowanym przez organ powołujący przeciwko skarżącemu w nocie z dnia 23 września 1998 r. Zarzut ten jednak nie został podtrzymany przez komisję dyscyplinarną, która odrzuciła go w opinii z dnia 9 marca 2000 r. Druga grupa czynów, dotyczących podpisania aneksu bez uzgodnienia z KKDZ, stanowiła przedmiot zarzutów nr 3 i 4, które zostały sformułowane przez organ powołujący w decyzji z dnia 5 kwietnia 2001 r. wymierzającej karę dyscyplinarną i podtrzymane w decyzji z dnia 10 września 2001 r. oddalającej zażalenie. Podobnie trzecia grupa czynów stanowiła podstawę zarzutu nr 5, również sformułowanego przez organ powołujący przeciwko skarżącemu.
- 73 W związku z tym należy stwierdzić, że postępowanie dyscyplinarne wszczęte przeciwko skarżącemu dotyczyło tych samych czynów, które były przedmiotem

postępowania karnego. Ponieważ spełnione tym samym zostały warunki zastosowania art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego, Komisja nie miała prawa rozstrzygnąć ostatecznie sytuacji urzędnika przed prawomocnym orzeczeniem sądu karnego.

74 Wniosku tego nie osłabia argument Komisji, zgodnie z którym, z jednej strony, kwalifikacja prawna czynów, o których mowa, była odmienna w ramach postępowania karnego i w ramach postępowania dyscyplinarnego, a z drugiej strony, zaniedbania i zaniechania zarzucane skarżącemu nie stanowiły przestępstwa karnego mogącego pociągnąć odpowiedzialność karną w ramach postępowań karnych wszczętych przed sądami belgijskimi.

75 Teza Komisji oparta jest na błędnej wykładni art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego. Należy zaznaczyć, że przepis ten służy dwojakim celom. Z jednej strony, przepis ten wynika z woli nie pogarszania sytuacji urzędnika w ramach wszczętego przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie okoliczności faktycznych będących jednocześnie przedmiotem postępowania dyscyplinarnego w instytucji, w której pracuje (ww. wyrok w sprawie Tzoanos przeciwko Komisji, pkt 34). Z drugiej strony, zawieszenie postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego pozwala uwzględnić, w postępowaniu dyscyplinarnym, ustalenia faktyczne poczynione przez sędziego karnego, po uprawomocnieniu się orzeczenia. Należy tutaj przypomnieć, że art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego ustanawia zasadę, zgodnie z którą „proces karny wiąże postępowanie dyscyplinarne”, co znajduje uzasadnienie w szczególności w fakcie, że krajowe sądy karne dysponują znacznie większymi uprawnieniami śledczymi niż organ powołujący (wyrok Sądu z dnia 21 listopada 2000 r. w sprawie T-23/00 A przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-263 i II-1211, pkt 37). Stąd w przypadku gdy te same czyny mogą stanowić przestępstwo oraz naruszenie obowiązków urzędnika wynikających z regulaminu pracowniczego, administracja jest związana ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sąd w ramach postępowania karnego. Jeżeli ten ostatni stwierdzi zaistnienie określonych okoliczności faktycznych, administracja

może następnie dokonać ich kwalifikacji prawnej w świetle pojęcia przewinienia dyscyplinarnego, badając przede wszystkim, czy okoliczności te stanowią naruszenie obowiązków regulaminowych (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie A przeciwko Komisji, pkt 35).

- 76 Na koniec, nie można przyjąć argumentu Komisji, zgodnie z którym zawieszenie postępowania dyscyplinarnego opóźniłoby znacznie jego bieg, a co za tym idzie ostateczne rozstrzygnięcie sytuacji skarżącego. Ponieważ Komisja zwlekała pięć i pół roku z wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przeciwko skarżącemu, nie może uzasadniać decyzji o niewstrzymaniu ostatecznego rozstrzygnięcia sytuacji skarżącego do czasu zakończenia postępowania sądowego ryzykiem ewentualnego opóźnienia. Należy stwierdzić, że skarżący wielokrotnie wnioskował o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego. Ponieważ orzeczenia belgijskich sądów karnych zmierzały do umorzenia postępowania, wnioski o zawieszenie postępowania nie stanowiły działania skarżącego na zwłokę, gdyż miał on uzasadniony interes w tym, żeby w postępowaniu dyscyplinarnym wzięto pod uwagę ewentualne ostateczne orzeczenie sądu karnego, stwierdzające brak podstaw dla sformułowanych przeciw niemu oskarżeń.
- 77 Sąd należy stwierdzić, że Komisja, wymierzając skarżącemu karę dyscyplinarną przed prawomocnym orzeczeniem sądu karnego, naruszyła art. 88 akapit piąty regulaminu pracowniczego i w związku z tym należy uwzględnić zarzut skarżącego.
- 78 Z całości powyższych wywodów wynika, że Komisja naruszyła przepisy proceduralne, prawo do obrony i zasady bezpieczeństwa prawnego i prawidłowego administrowania. Należy zatem uznać za zasadny pierwszy zarzut, bez konieczności badania pozostałych przesłanek, na których skarżący zarzut ten opiera.

B — W przedmiocie drugiego zarzutu, opartego na oczywistym błędzie w ocenie czynów zarzucanych skarżącemu

1. W przedmiocie zarzutu nr 4, dotyczącego zaniechania konsultacji z KKDZ

Argumenty stron

- 79 Skarżący podnosi bezsporność faktu przygotowania przez niego noty konsultacyjnej do KKDZ dotyczącej przedmiotowego aneksu oraz tego, że nota ta została parafowana przez p. Eveillarda i podpisana przez p. De Haana. Nota ta zaginęła w archiwum BO i nie dotarła do adresata z powodów całkowicie niezależnych od woli skarżącego. Po odnalezieniu noty skarżący powiadomił zwierzchników o konieczności jej — nawet spóźnionego — wysłania, ci jednak z pełną świadomością nie uznali jej przesłania do KKDZ za niezbędne. Skarżący nie miał obowiązku działać wbrew ich decyzji.
- 80 Komisja podnosi, iż zostało ustalone, że aneks nie został poddany konsultacji z KKDZ, skarżący nie wykazał, że poinformował swoich przełożonych w odpowiedni sposób o konieczności przeprowadzenia konsultacji z KKDZ, i że powinien był ponownie ostrzeżenie na piśmie. W odniesieniu do twierdzenia skarżącego, że nie miał on obowiązku działać wbrew decyzji przełożonych, Komisja przywołuje brzmienie art. 21 akapit trzeci regulaminu pracowniczego i zwraca uwagę, że urzędnik nie może się zasłaniać ewentualną odpowiedzialnością przełożonych w celu uniknięcia własnej (ww. wyrok w sprawie Tzoanos przeciwko Komisji, pkt 188 i nast.).

Ocena Sądu

- 81 Zgodnie z art. 68 rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia finansowego uprzednia konsultacja z KKDZ była w tym wypadku konieczna, ponieważ aneks zmieniał zasadniczo warunki finansowe umowy o ochronę. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zarzut podniesiony przeciwko skarżącemu dotyczy konkretnie niepoinformowania przełożonych w odpowiedni sposób o obowiązku konsultacji z KKDZ.
- 82 Należy w tym względzie podnieść, że p. Eveillard, przełożony skarżącego, przyznał przed komisją dyscyplinarną, że był przez skarżącego informowany o konieczności przeprowadzenia konsultacji z KKDZ w sprawie aneksu do umowy o ochronę. Komisja nie zaprzecza również, że skarżący sporządził w listopadzie 1992 r. notę konsultacyjną do KKDZ w sprawie aneksu do umowy i że nota ta została parafowana przez p. Eveillarda i podpisana przez p. De Haana. Zostało też ustalone, że nota ta zaginęła w archiwum BO. Jest również niezaprzeczalne, że po odnalezieniu noty pp. Eveillard i De Haan, przełożeni skarżącego, podjęli decyzję o nieprzekazaniu jej do KKDZ.
- 83 Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznaje, że teza Komisji, zgodnie z którą skarżący powinien był sformułować informację na piśmie, a nie zrobiwszy tego dzieli z przełożonymi odpowiedzialność za brak konsultacji z KKDZ, nie może zostać w tych okolicznościach przyjęta. Ponieważ skarżący poinformował ustnie przełożonych o obowiązku przeprowadzenia konsultacji, przekazał umowę wraz z aneksami do kontroli finansowej i sporządził notę konsultacyjną do KKDZ, nie można stawiać mu zarzutu niepoinformowania przełożonych w odpowiedniej formie z tego tylko tytułu, że nie zrobił tego na piśmie.

- 84 Co więcej, w odniesieniu do braku konsultacji z KKDZ po fakcie, czyli po odnalezieniu noty w styczniu 1993 r., należy zauważyć, że przydatność takiej spóźnionej konsultacji byłaby ograniczona. Nie dość bowiem, że umowa była już wykonywana, to w dodatku, na skutek odmowy parafowania przez kontrolera finansowego polecenia zapłaty, w dniu 27 stycznia 1993 r. podpisano aneks 3 do umowy, uchylający z dniem 1 lutego 1993 r. postanowienia aneksu 1 w zakresie klauzuli zmieniającej, dotyczącej wahań kursów franka belgijskiego do ecu.
- 85 Stąd zarzut nr 4, dotyczący nieprzekazania do KKDZ noty konsultacyjnej w sprawie aneksu, jest bezzasadny.

2. W przedmiocie zarzutu nr 5, dotyczącego nadużywania umowy o ochronę

Argumenty stron

- 86 W odniesieniu do zarzutu nr 5, dotyczącego nadużywania umowy o ochronę, w szczególności jeśli chodzi o zatrudnienie p. Burleta do wykonywania prac biurowych, podczas gdy pobierał on wynagrodzenie od spółki wykonującej zamówienie, skarżący podnosi, że praktyki te były w owym czasie powszechne, że kadra kierownicza Komisji o nich wiedziała i że Komisja sama organizowała i przyzwalała na tego typu praktyki. Skarżący nie odpowiadał w żadnym zakresie za zatrudnienie p. Burleta, co nie należało zresztą do jego obowiązków, które ograniczały się do przygotowywania dokumentów w celu zapłaty rachunków wystawianych przez spółkę wykonującą zamówienie.

- 87 Komisja przypomina, że skarżącemu zarzuca się godzenie się na nadużywanie umowy o ochronę, a nawet udział w nim, czemu skarżący nie zaprzecza, a nie odpowiedzialność za zatrudnienie personelu, w tym p. Burlęta. Zarzut nr 5 dotyczy tego, że mając świadomość nieprawidłowości, skarżący nie poinformował o nich przełożonych i nie odżegnał się od nich w odpowiedni sposób. W odniesieniu do tezy skarżącego, że nie uczestniczył on bezpośrednio w wykonywaniu umowy o ochronę, Komisja twierdzi, że jako kierownik komórki finansowej BO skarżący nie może być całkowicie zwolniony z odpowiedzialności w tym zakresie i że z tego powodu był tym bardziej zobligowany poinformować o nadużywaniu umowy. Fakt, że praktyki takie miały w owym czasie charakter powszechny, czemu Komisja zaprzecza, nie ujmuje im cechy bezprawności, nie zwalnia też skarżącego od odpowiedzialności.

Ocena Sądu

- 88 Należy na wstępie zaznaczyć, że praktyki, o których mowa, nie stanowiły oszustwa polegającego na wypłacaniu w ramach umowy o ochronę wynagrodzeń osobom nieświadczącym żadnych świadczeń Komisji, lecz pozwalały wynagradzać w ramach tej umowy osoby rzeczywiście wykonujące zadania na rzecz Komisji, przy czym jednak zadania te były odmienne od tych, jakie obejmowała umowa.
- 89 Z różnych elementów akt sprawy wynika, że zatrudnianie pracowników biurowych w ramach umowy o ochronę stanowiło w owym czasie praktykę powszechną, szeroko znaną w Komisji. W decyzji wymierzającej karę dyscyplinarną przyjęto za łagodzącą okoliczność, że „praktyka ta w owym czasie w BO nie była czymś nadzwyczajnym”. W sprawozdaniu sporządzonym w dniu 21 czerwca 2000 r. komisarz z centralnego biura do spraw walki z korupcją policji w Brukseli, p. L., stwierdził w tym względzie, że „[owo rzekome nadużywanie umowy] miało, jak się wydaje, miejsce przy pełnej świadomości, a nawet ku zadowoleniu wszystkich” i że

„same organy Komisji organizowały te praktyki i pozwalały na nie”. W późniejszych decyzjach belgijskiego wymiaru sprawiedliwości również udowodniono, że praktyki te były organizowane przez organy Komisji.

- 90 Istnienie i powszechna akceptacja tych praktyk w Komisji potwierdzone zostały także w piśmie p. Haya, w tym czasie dyrektora generalnego ds. personelu i administracji Komisji, do p. De Haana z dnia 5 października 1987 r. Przedmiotem pisma był podział kompetencji między BO a Dyрекcją Generalną ds. Personelu i Administracji, w odniesieniu do posiedzenia Komitetu ds. Bezpieczeństwa z dnia 23 lipca 1987 r. Zgodnie z pismem: „Komitet ds. Bezpieczeństwa przyjął zasadę, zgodnie z którą »personel wykonujący zadania ochrony lub z zakresu bezpieczeństwa albo zadania mieszane będzie podlegał BO. Jedynie personel wykonujący wyłącznie prace biurowe polegać będzie [Dyrekcji ds. Personelu i Administracji]. W razie konieczności rozważyć można zawarcie odrębnej umowy dla tej kategorii pracowników«. Na ten temat p. Hay, stwierdziwszy, że „prawie cały personel ochrony [wykonywał w tym czasie] zadania biurowe i z zakresu bezpieczeństwa, choć udział poszczególnych czynności zależał od przydziału lub budynku”, natomiast „personel wykonujący wyłącznie prace biurowe był bardzo mało liczny”, przyznał, iż „[wydawało mu się] zbędne zawieranie odrębnych umów, które z czasem mogłyby stać się źródłem potencjalnych konfliktów, gdyby zadania któregoś z pracowników zmieniły na rzecz bardziej administracyjnych lub bardziej kontrolnych”.

- 91 Z powyższego wynika, że praktyka polegająca na zatrudnianiu personelu do prac biurowych w ramach umowy o ochronę nie tylko była znana Komisji i nie stanowiła niczego nadzwyczajnego, jak to przywołano w decyzji z dnia 5 kwietnia 2001 r., ale została zorganizowana i zatwierdzona przez właściwe dyrekcje generalne Komisji,

stanowiąc element ich polityki zatrudnienia, co miało na celu zaradzenie ciągłemu brakowi personelu do wykonania zadań poszczególnych służb Komisji.

- 92 Sąd uznaje za nieuzasadnione zarzucanie urzędnikowi kategorii B, który, zgodnie z art. 5 ust. 1 regulaminu pracowniczego wypełniać ma zadania o charakterze wykonawczym i koordynacyjnym, ale nie kierowniczym, bo takie należą do urzędników kategorii A, niedopełnienie obowiązków regulaminowych z tego tylko względu, że nie zawiadomił o fakcie, iż jeden z kolegów pobiera wynagrodzenie w spółce wykonującej zamówienie na ochronę, co było praktyką zorganizowaną przez różne służby Komisji, powszechną, zainicjowaną przez kierownictwo instytucji i która, jakkolwiek nieprawidłowa, nie miała sama w sobie charakteru oszustwa.
- 93 Biorąc pod uwagę te okoliczności, a w szczególności fakt, że skarżący nie brał bezpośrednio udziału w tych praktykach ani w zatrudnianiu p. Burleta, należy stwierdzić, że organ powołujący nie może stawiać skarżącemu zarzutu opartego wyłącznie na fakcie niepowiadomienia, że jego współpracownik, p. Burlet wykonywał przez trzy miesiące prace biurowe, pobierając wynagrodzenie w spółce wykonującej zamówienie na ochronę, albo na nieodżegnaniu się od tych praktyk we właściwy sposób.
- 94 W związku z tym zarzut nr 5, dotyczący nadużywania umowy o ochronę, jest bezzasadny.

3. W przedmiocie zarzutu nr 1, dotyczącego rażących zaniedbań w zakresie przestrzegania reguł zarządzania finansami

Argumenty stron

- 95 Skarżący przypomina, że sprawozdanie p. De Moora z audytu stwierdza jedynie istnienie niewielkich błędów w zarządzaniu. Skarżący podnosi, że nigdy nie formułowano pod jego adresem żadnych uwag, a przeciwnie, przełożeni wielokrotnie go chwalili, co potwierdzają sprawozdania z oceny, której był poddawany.
- 96 Komisja utrzymuje, że skarżący nie kwestionował zasadności zarzutu nr 1. Sprawozdania z oceny przywołane przez skarżącego nie dotyczyły czynów leżących u podstaw postępowania dyscyplinarnego.

Ocena Sądu

- 97 Sąd uznaje, że zarzut nr 1, dotyczący niedopełnienia obowiązków służbowych i rażących zaniedbań w odniesieniu do przestrzegania reguł zarządzania finansami, w szczególności przy opracowaniu i wykonywaniu umowy o ochronę ze spółką IMS/Group 4, nie stanowi samodzielnego zarzutu i odwołuje się do udziału skarżącego w opracowaniu przedmiotowego aneksu i braku konsultacji z KKDZ. W związku z tym należy stwierdzić, że uzasadnienie tego zarzutu nie funkcjonuje samodzielnie i w oderwaniu od uzasadnienia zarzutów nr 3 i 4.

4. W przedmiocie zarzutu nr 6, dotyczącego naruszenia przez skarżącego art. 11 akapit pierwszy regulaminu pracowniczego w związku z niekierowaniem się wyłącznie interesem Wspólnoty przy wykonywaniu obowiązków służbowych

Argumenty stron

- 98 Skarżący zaprzecza argumentacji organu powołującego, jakoby nie kierował się wyłącznie interesem Wspólnoty przy wykonywaniu obowiązków służbowych przez to, że nie powiadomił przełożonych o konsekwencjach braku konsultacji z KKDZ.
- 99 Komisja podnosi, że aneks do umowy o ochronę przynosił szkodę interesom finansowym Wspólnoty i że skarżący temu nie zaprzecza.

Ocena Sądu

- 100 Zarzut ten odnosi się do tych samych czynów, co zarzuty nr 1, 3 i 4 oraz, w szczególności, do konsekwencji wynikających z nieprawidłowości zarzucanych skarżącemu, zwłaszcza w przygotowaniu rzezonego aneksu, z powodu braku konsultacji z KKDZ. W związku z tym Sąd uznaje, że zarzut ten nie ma charakteru samodzielnego i niezależnego od zarzutów nr 1, 3 i 4.
- 101 Wobec powyższego należy uznać również drugi zarzut za zasadny, bez potrzeby badania zasadności trzeciej przesłanki, w związku z jednolitym i niepodzielnym charakterem kary dyscyplinarnej wymierzonej zaskarżoną decyzją, opartej na wszystkich zarzutach przytaczanych w tej decyzji łącznie (tak w wyrokach Sądu

z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie T-21/01 Zavvos przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-101 i II-483, pkt 316, i z dnia 11 września 2002 r. w sprawie T-89/01 Willeme przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-153 i II-803, pkt 83).

- 102 W związku z tym, bez potrzeby orzekania w przedmiocie pozostałych zarzutów podnoszonych przez skarżącego, należy uznać niniejszą skargę za zasadną i uchylić zaskarżoną decyzję.

II — W przedmiocie żądania odszkodowania

Argumenty stron

- 103 Skarżący twierdzi, że w związku ze sprawą wyrządzono mu dużą krzywdę, w szczególności z powodu prześladowania, któremu od 1992 r. został poddany przez niektóre osoby prowadzące dochodzenie oraz z powodu poważnych oskarżeń przeciwko niemu, rozpowszechnianych wewnątrz i na zewnątrz instytucji, co naraziło na szwank jego dobre imię i honor. Atmosfera podejrzliwości wytworzona przez zwierzchników, twierdzi oskarżony, utrudniła mu życie zawodowe i rodzinne. Doznał też problemów zdrowotnych, spowodowanych stresem wywołanym tą sytuacją. Komisja, pomimo szczegółowego śledztwa przeprowadzonego przez prokuraturę brukselską, nie wahała się działać na zwłokę w celu opóźnienia zakończenia postępowania karnego, które miało całkowicie oczyścić skarżącego z zarzutów.

- 104 W kwestii oszacowania wysokości szkody skarżący proponuje sumę wyliczoną według zasad słuszności na 37 500 EUR. Skarżący powołuje się także na uchybienie Komisji, polegające na wymierzeniu mu kary dyscyplinarnej, co zmusiło go do

wniesienia skargi na podstawie art. 90 ust. 2 regulaminu pracowniczego na odmowę awansowania go do grupy B 2. Utrzymuje, że w ramach różnych postępowań prawnych poniósł koszty zastępstwa procesowego szacowane wstępnie na 7736,81 EUR.

- 105 Komisja zaprzecza całkowicie, jakoby dochodzenie w tej sprawie mogło być uznane za prześladowanie i twierdzi, że narażenie na szwank honoru skarżącego i jego problemy zdrowotne, zakładając, że rzeczywiście miały miejsce, wynikają z tego, że uchybiając obowiązkowi regulaminowym naraził się on na postępowanie dyscyplinarne. W odniesieniu do skargi wniesionej przez skarżącego przeciwko decyzji odmownej w sprawie awansu Komisja podnosi, że postępowanie to nie ma żadnego związku z niniejszą sprawą. Wreszcie Komisja twierdzi, że szkoda nie została wykazana i że w związku z tym nie ma podstawy do odszkodowania. Jeśli chodzi o czas trwania postępowania, Komisja przypomina, że regulamin pracowniczy nie ustanawia terminu przedawnienia w odniesieniu do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego oraz że o ile na początku postępowania dyscyplinarnego organ powołujący ma obowiązek domniemywać niewinność zainteresowanego, to jednak może odrzucić to domniemanie po udowodnieniu mu zarzucanych czynów.
- 106 W każdym razie Komisja podtrzymuje propozycję zapłaty kwoty 500 EUR tytułem zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną długim okresem niepewności, w jakiej znajdował się skarżący pomiędzy datą wydania ostatniej opinii komisji dyscyplinarnej a ostateczną decyzją w postępowaniu dyscyplinarnym.

Ocena Sądu

- 107 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem odpowiedzialność odszkodowawcza Wspólnot wymaga wykazania bezprawności działania instytucji, rzeczywistego charakteru szkody oraz związku przyczynowego między tym działaniem a szkodą (wyroki Sądu z dnia 9 lutego 1994 r. w sprawie T-3/92 Latham przeciwko Komisji, RecFP

str. I-A-23 i II-83, pkt 63, z dnia 15 lutego 1996 r. w sprawie T-589/93 Ryan-Sheridan przeciwko Eurofound, RecFP str. I-A-27 i II-77, pkt 141, z dnia 28 września 1999 r. w sprawie T-140/97, RecFP str. I-A-171 i II-897, pkt 83, i ww. wyrok w sprawie Willeme przeciwko Komisji, pkt 94).

- 108 W odniesieniu do pierwszego warunku, to jest bezprawności działania instytucji, należy podnieść, że Sąd orzekł w niniejszym wyroku, iż Komisja wielokrotnie naruszyła w tej sprawie przepisy regulaminu pracowniczego oraz zasady postępowania dyscyplinarnego, czego wynikiem była sporna decyzja z dnia 5 kwietnia 2001 r. Sąd uznaje, że działanie Komisji stanowi przewinienie pociągające za sobą odpowiedzialność instytucji. Należy zatem zbadać rzeczywisty charakter podnoszonej szkody oraz związek przyczynowy między działaniem Komisji a szkodą.

- 109 Po pierwsze, w odniesieniu do szkód majątkowych, Sąd uznaje, że skarżący nie określił w pismach procesowych ani ich charakteru, ani wysokości. Skarżący ograniczył się do przywołania kosztów zastępstwa procesowego, jakie poniósł w ramach różnorodnych postępowań prawnych, oraz do nieprawidłowego zastosowania kary dyscyplinarnej i do faktu, że był zmuszony złożyć odwołanie od decyzji o odmowie awansu. Jeśli chodzi o koszty zastępstwa procesowego, należy stwierdzić, że koszty związane z postępowaniem karnym nie mogą zostać zwrócone w ramach niniejszego postępowania z powodu braku związku przyczynowego między tą szkodą a uchybieniami popełnionymi przez Komisję. W odniesieniu do skutków finansowych kary dyscyplinarnej, a w szczególności do utraty dochodów w związku z obniżeniem szczebla zaszerogowania wystarczy wspomnieć, że zgodnie z art. 233 WE Komisja zobowiązana jest do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie niniejszego wyroku. Wreszcie jeśli chodzi o rzekome szkody spowodowane odmową awansu, nie dotyczą one niniejszego postępowania.

- 110 Co się tyczy krzywdy, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, z wyjątkiem sytuacji nadzwyczajnych, uchylenie decyzji zaskarżonej przez urzędnika stanowi samo z siebie odpowiednie, i w zasadzie wystarczające, zadośćuczynienie za krzywdę, jaką urzędnik mógł ponieść (wyroki Sądu z dnia 27 lutego 1992 r. w sprawie T-165/89 Plug przeciwko Komisji, Rec. str. II-367, pkt 118, ww. wyrok w sprawie Hautem przeciwko EBI, pkt 82, i ww. wyrok w sprawie Willeme przeciwko Komisji, pkt 97). Tym niemniej należy podkreślić, że w tej sprawie różnorodne decyzje i opinie administracyjne stanowiące elementy postępowania dyscyplinarnego formułowały pod adresem skarżącego oskarżenia, które okazały się nieprawdziwe. Co więcej, Komisja wszczęła postępowanie dyscyplinarne łamiąc zasadę rozsądnego terminu, a postępowanie to trwało prawie trzy lata do momentu wymierzenia kary. Wreszcie Komisja nie zawiesiła postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego przeciwko skarżącemu. Zdaniem Sądu wszystkie te okoliczności naraziły na szwank dobre imię skarżącego, spowodowały problemy w jego życiu osobistym i pozostawiły go w długim okresie niepewności. Okoliczności te stanowią krzywdę, którą należy naprawić. Nie można uznać, że krzywda ta zostanie naprawiona w odpowiedni sposób przez uchylenie zaskarżonej decyzji. W szczególnych okolicznościach sprawy uchylenie decyzji nie wymaże wstecz krzywdy, jakiej doznał skarżący.
- 111 W związku z tym należy nakazać Komisji zapłatę skarżącemu zadośćuczynienia za krzywdę. Sąd uznaje, że suma 500 EUR proponowana przez Komisję skarżącemu nie wystarcza do odpowiedniego zadośćuczynienia wyrządzonej krzywdy. Uwzględniając okoliczności sprawy, Sąd określa według zasad słuszności wysokość zadośćuczynienia na kwotę 8000 EUR.

W przedmiocie kosztów

- 112 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu Sądu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja przegrała sprawę, należy — zgodnie z żądaniem skarżącego — obciążyć ją jej własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez skarżącego.

Z powyższych względów

SĄD (piąta izba)

orzeka, co następuje:

- 1) **Decyzja Komisji z dnia 5 kwietnia 2001 r. o wymierzeniu skarżącemu kary dyscyplinarnej przeniesienia na niższy stopień zostaje uchylona.**
- 2) **Komisja zapłaci skarżącemu kwotę 8000 EUR tytułem zadośćuczynienia za wyrządzoną mu krzywdę.**
- 3) **Komisja zostaje obciążona całością kosztów postępowania.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 10 czerwca 2004 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

P. Lindh